

## **СТАНОВИЩЕ**

**от: проф. д-р Милен Иванов Балтов,**

**член на научното жури въз основа на Заповед на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ № НП 38-483/ 18.07.2017 г. и определен за автор на становище, съгласно решение на Научното жури, взето на първо заседание, проведено на 05.09.2017 г. за защита на докторска дисертация на тема:**

**„ ДИНАМИКА В ИЗНАСЯНЕТО НА ДЕЙНОСТИ В ПОДИЗПЪЛНЕНИЕ И ИЗВЪН ГРАНИЦА ОТ ПОЗИЦИЯТА НА ДОСТАВЧИЦИ”,**

**с автор: Христина Иванова Стоянова,**

**за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Социално управление“**

### **Обща оценка и преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд**

Дисертационният труд на докторант Христина Стоянова разглежда една изключително актуална тематика – изнасянето на дейности към подизпълнители извън страната в която оперира възложителя контрактор. Фокусира се върху идентифициране на причините за успеха и неуспеха на тези начинания, като предимно се концентрират върху компаниите, които изнасят дейности, и сравнително игнорират ролята на доставчика в това двустранно партньорство. Дисертационният труд се състои от увод, изложение (в две глави), заключение и библиография с общ обем 305 стр., 25 фигури, 21 таблици и 11 приложения. Във връзка с дисертационния труд са направени пет публикации – две на български език и три на английски език. Цитираната литература обхваща 277 източника, от които 11 са на български език и 266 на английски език.

Целта и задачите на дисертацията са коректно изведени и са предпоставка за доказване на правилно поставената теза. Целта е да се изследват процесите и да се разкрият факторите, които съдействат или пречат на доставчиците за изграждане на дългосрочно стратегическо сътрудничество с компанията-клиент. Предметът и обектът на изследването са ясно дефинирани, а в методите на теренното изследване преобладават анкетата и фокус групата. Предмет на изследване е процеса на изнасяне на дейности и промените, които настъпват в доставчиците и техните партньорства с компаниите-клиенти от основаването им до 2015-2016 г., когато е проведено настоящото изследване. Обект на изследване са фирмите, които осъществяват изнесени дейности от чужди и местни компании. Основният въпрос е как протича процесът на изнасяне на дейности във времето от позицията на доставчиците и защо някои партньорства се развиват в стратегически, а други не.

Използвани са 277 източника, в преобладащата им част в оригинал, както и множество документи с регулативен и стратегически характер (с електронни адреси на местонахождението), свързани с политиките и данни за състоянието на проблематиката. Това е в помощ на сериозното и обстойно изследване на теоретико-методически аспекти. Тук докторантът демонстрира аналитичните си умения и богати знания по тематиката.

В теоретичната част на дисертационния труд са изведени теориите за развитие на разглеждат изследвания в научната литература върху процеса на изнасяне на дейности, партньорствата, които се изграждат между организациите, и тяхното развитие. Авторът развива в отделна част от дисертационния труд методическите основи за анализ показвайки необходимост от оценяване на информацията от литературния преглед е разработен списък с отворени въпроси, които да бъдат зададени по време на дълбочинните интервюта в емпиричното изследване. Направеният качествен анализ дава възможност впоследствие синтезираните фактори от специализираната научна литература да бъдат изследвани от перспективата на доставчици, базирани в развиваща се държава.

За набиране на необходимите данни, докторантът е направил са проведени индивидуално интервюта. Представени са моделите, които са изградени въз основа на казусите от изследването, и факторите, които влияят върху развитието на партньорствата. Дава се отговор на въпроса защо някои партньорства се трансформират в стратегически, а други не. Приложен е графически, математически и статистически инструментариум.

В заключението на дисертационния труд е направено обобщение на основните изводи, формулираните проблеми и предложените насоки за тяхното решаване. Подчертава се наличието на добри практики, които могат да помогнат а в самостоятелното изследване е изведено значението на дисертационния труд и приносите с научен и приложен характер по темата за успешно преминаване към стратегическо партньорство между доставчик и компания-клиент.

### **Оценка на приносите в дисертационния труд**

Представената в автореферата справка за приносите реално отразява работата и постигнатите резултати в дисертационния труд. Четири са общо посочените приноси, като един е с теоретичен и методологичен характер, а три са свързани с практико-приложни потвърждения на постановки в теорията.

Разработена е динамична перспектива за проследяване на промени във времето при изнасянето на изпълнението на дейности към външен или вътрешен доставчик извън граница. Идентифицирани са фазите на изнасяне на дейности от позицията на доставчици, както и рисковете, пред които доставчиците могат да се изправят, във всяка една от тях. Идентифицирани са четири основни характеристики на офшорните партньорства от позицията на доставчиците (приобщаване, специализация, автономност и старшинство). Въз основа на емпирично изследване са изведени добри практики за привличане на дейности с висока стойност и изграждане на стратегически партньорства. Формулирани са препоръки към управленските екипи на доставчиците и политиките на развиващите се страни за привличане на офшоринг от стратегически тип.

### **Въпроси и препоръки по дисертационния труд**

Конкретните въпроси към докторанта са:

1. Има ли граница ре-инженеринга проявяващ се във възлагане на основни процеси на подизпълнители и в кои отрасли тази граница започва да се проявява?

2. С какво може да се обясни фактът, че в примера от Таблица 14. Етапи на развитие на фирма 2.3., фирмата от изпълнител на поръчки от други държави не се превръща на трети етап възложител на изпълнители в трети държави?

Препоръката към докторанта е при практическото изследване да се потърсят данни за това как динамиката при малките и средни предприятия нараства благодарение на възлагането на част от процесите на вериги от подизпълнители.

Сериозното ползване на английския език (266 от посочените източници са на този език) е предпоставка за бъдещи участия на докторанта в международни проекти и изследвания, както и за публикации в международни издания.

### **Автореферат и публикации по дисертационния труд**

Авторефератът отговаря на изискванията и е издържан в структурно отношение, отразявайки логиката и дълбочината на дисертационния труд.

Представените публикации по темата са пет, от които две статии и три доклада. Те отразяват ключови моменти в изследването и са свързани с част от приносите.

### **Заклучение**

Дисертационният труд изцяло отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Процедурните правила за условията и реда за прием и обучение на докторанти, придобиване на научни степени, заемане на академични длъжности и атестиране на учените в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (по процедура за защита) за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

С убеденост давам **положителна оценка на дисертационния труд** на тема „Динамика в изнасянето на дейности в подизпълнение и извън граница от позицията на доставчици“ и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен «доктор» на **Христина Иванова Стоянова**.

03.10.2017 г.

гр. Бургас

Изготвил становището:

/проф. д-р Милен Балтов/